Kopja Informali ta' Sentenza

MALTA

QORTI TAL-MAGISTRATI (GHAWDEX) KOMPETENZA SUPERJURI

MAGISTRAT DR. ANTONIO MICALLEF TRIGONA

Seduta tal-21 ta' Frar, 2003

Citazzjoni Numru. 39/1976/1

Citazzjoni numru 39/1976

Emmanuele Camilleri, Frank Camilleri, Dun Salvatore Curmi, Salvatore Camilleri, Pietru Paul Azzopardi, Salvu Portelli u b'digriet tat-18 ta' Frar 1985 t-trafuzzjoni tal-gudizzju ghadda f'isem Maria Portelli u Joseph Portelli, Pietra mart Carmelo Said

vs

Marcel Grima, Enoch Tonna kemm fil-kwalita' tieghu personali kif ukoll fil-kwalita' tieghu ta' Kummissarju tal-Pulizija u ghal kwalunkwe interess li jista jkollu l-Ministru tal-Bini u Xoghlijiet Pubblici.

Il-Qorti

Rat ic-citazzjoni tal-atturi li fiha ippremettew:

“illi l-atturi huma proprjetarji separatament ta’ qatat ta’ art fabbrikabbli formanti parti minn sehem ta’ izvilupp approvat mid-Dipartiment tax-Xoghlijiet Pubblici ghat-territorju maghruf bhala ‘tat-Tamborlin’ fin-Nadur, Ghawdex, bejn Church Street u Racecourse Street, kollha bil-permessi ghall-bini relattivi fi triq gdida progettata skond l-istess scheme li tisbokka minn naha minnhom f’Church Street;

Illi l-atturi Frank Camilleri u Dun Salv Curmi bnew dar fuq il-qaghtat rispettivi taghhom waqt illi l-attur Emanuele Camilleri bena garage u zewgt ikmamar fuq il-qatgha tieghu;

Illi l-konvenut Manwel Grima bena dar fuq l-ewwel qaghta kantuniera ma’ Church Street u mhux biss ma illivellax it-triq minn Church Street sat-tarf tal-bini tieghu kif obbligat jaghmel qabel jibda jibni bl-Artikolu 13(5) tal-Ligijiet tal-Pulizija imma talli dawwar bil-hadid l-art quddiem id-dar tieghu bil-konsegwenza illi l-atturi ma jistghux jidhlu ghall-proprjeta’ taghhom;

Illi l-konvenut Enoch Tonna fil-kwalita’ tieghu ta’ Kummissarju tal-Pulizija gie mitlub ripetutament sabiex jinforza l-ligi kif huwa obbligat jaghmel skond l-Artikolu 358(1) tal-Kodici tal-Procedura Kriminali biex ma tibqax issir hsara lill-atturi u naqas milli jiehu ebda passi;

Illi l-konvenuti f’isimhom proprju huma responsabbli ghad-danni versu l-atturi gja rekati u li ghadhom jigu rekati a tenur tal-Artikolu 1076 tal-Kodici Civili;

TALBU li dina l-Qorti:

1. tillikwida d-danni li l-atturi sofrew u ghadhom qeghdin isofru minhabba l-agir illegali ta’ l-istess konvenuti;

2. tikkundannahom li jhalsu lill-atturi dik is-somma li tigi hekk likwidata;

3. tikkundanna lill-konvenut Marcel Grima li fi zmien qasir u perentorju li jigi minnha iffissat sabiex iwitti t-triq quddiem id-dar tieghu fit-triq il-gdida minn fejn tisbokka ghal go Church Street sat-tarf tal-bini tieghu kif inhuwa obbligat li jaghmel a tenur tal-Artikolu 13(5) tal-Ligijiet tal-Pulizija;

4. tikkundanna lill-konvenut Enoch Tonna fil-kwalita' tieghu ta' Kummissarju tal-Pulizija sabiex jiehu l-passi kollha li titlob il-ligi sabiex jara illi l-imsemmi Artikolu 13(5) tal-Ligijiet tal-Pulizija jigu osservati mill-konvenut kif obbligat jaghmel a tenur tal-Artikolu 358(1) tal-Kodici ta' Procedura Kriminali f'kaz illi l-konvenut ma jkunx ikkonforma ruhhu mal-ligi fiz-zmien lilu moghti u dana fil-kaz taz-zewg konvenuti taht dawk is-sanzjonijiet u disposizzjonijiet li l-istess Qorti jidhrilha xieraq.

Bl-ispejjez inkluzi dawk tal-protest tal-20 ta' Marzu 1972 u dak tat-13 ta' Frar 1976 u bl-ingunzjoni tal-konvenut ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni ta' l-atturi, l-lista tax-xhieda u l-elenku tad-dokumenti;

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijiet tal-konvenut Marcel Grima li eccepixxa:

Illi d-domandi huma infondati fil-fatt u fid-dritt ghaliex l-eccipjenti ma ghamel xejn li bih seta' jirreka danni lill-atturi;

Illi l-eccipjenti fil-fatt ottempera ruhhu mal-ligi u ma' l-ordnijiet lilu moghtija minn kull awtorita.

Salvi eccezzjonijiet ohra.

Rat id-dikjarazzjoni tieghu u l-lista tax-xhieda.

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijiet ta' Enoch Tonna proprio et nomine u l-Ministru tal-Beni Pubbliku u Xoghlijiet, li biha eccepew:

Li l-eccipjenti Ministru tal-Bini Pubbliku u Xoghlijiet m'ghandu ebda interess f'din il-kawza, li hija ta' indoli privata, il-prezenza tieghu fiha m'hijiex necessarja tant illi ma izzid xejn fil-gudizzju li huwa integru minghajru, m'ghandu ebda xewqa li jidhol bejn il-privati u huwa gie imharrek inutilment u ghalhekk ghandu jigi liberat mill-osservanza tal-gudizzju;

Li l-eccipjenti Enoch Tonna m'ghandu ebda relazzjoni guridika mal-atturi, la personalment u lanqas bhala Kummissarju tal-Pulizija ghan-nom tal-Gvern ta' Malta, trattandosi ta' spoll allegat mill-atturi li gie kommess mill-konvenut Marcel Grima u ghalhekk huwa ghandu jigi liberat mid-domandi;

Li l-ewwel domanda tal-attur hija nulla peress illi hija nieqsa mill-kawzali li trid il-ligi tant illi t-talba ghal-likwidazzjoni tad-danni ma gietx premessa b'dik tad-dikjarazzjoni tar-responsabbilita tad-danni bil-kawzali relattiv;

Li subordinatament u minghajr pregudizzju tal-premess, domanda ta' dikjarazzjoni ta' responsabbilita ghad-danni bazata fuq l-Artikolu 1076 tal-Kodici Civili li jitratta fuq danni kawzati minn negligenza, imprudenza jew inattenzjoni, jigifieri danni kawzati minn negligenza, imprudenza jew inattenzjoni, jigifieri danni kolpuzi jew involontarji, hija insostenibbli fil-konfront ta' Enoch Tonna personalment, kif anke fil-kariga ufficjali tieghu ta' Kummissarju tal-Pulizija, fic-cirkostanzi tal-kaz, fejn kif l-atturi stess jallegaw l-ispoll tad-drittijiet reali taghhom gie kommess mill-att volontarju u abbusiv tal-konvenut Marcel Grima. Certament l-eccipjenti Enoch Tonna, la personalment u lanqas bhala Kummissarju tal-Pulizija ma ghamel xi haga biex tellef lill-atturi d-dritt taghhom li jfittxu civilment, kif effettivament qeghdin jaghmlu f'din il-kawza, lill-awtur tal-ispoll.

Li din il-Qorti m'hiex kompetenti li tiehu konjizzjoni tar-raba domanda tal-atturi, li ghandha bhala bazi taghha l-provediment tal-Kodici Kriminali u tal-Ligijiet tal-Pulizija, li huma wkoll penali, mhux biss minhabba illi f'dan il-kaz l-

atturi setghu ipprocedew skond l-Artikolu 535 tal-Kodici Kriminali, izda anke minhabba illi l-azzjoni kriminali hija separata u distinta minn dik civili u tispetta esklusivament lill-Qrati ta' Gudikatura Kriminali.

Illi ghalhekk u salvi eccezzjonijiet ohrajn, id-domandi atturi diretti kontra l-esponenti ghandhom jigu michudin bl-ispejjez.

Rat id-dikjarazzjoni guramentata annessa u l-lista tax-xhieda.

Rat in-nota ulterjuri tal-eccezzjonijiet tal-konvenuti Ministru tax-Xoghlijiet, Kummissarju tal-Pulizija u Enoch Tonna fejn eccepew ulterjorment:

Illi huma ghandhom jigu liberati mill-osservanza tal-gudizzju stante illi dina l-Qorti m'ghandhiex gurisdizzjoni sabiex tkompli tisma' din il-kawza sakemm din tirrigwarda lilhom ai termini ta' l-Artikolu 743(3) tal-Kodici tal-Organizzazjoni u Procedura Civili.

Salvi eccezzjonijiet ohra.

Rat id-dikjarazzjoni guramentata taghhom.

Ezaminat ix-xhieda;

Rat l-atti u d-dokumenti kollha inkluza r-relazzjoni tal-perit legali nominat l-Avukat J.Micallef Stafrace u tal-perit tekniku l-Perit Arkitett Albert Fenech, ukoll n-noti ta' osservazzjonijiet tal-partijiet.

Rat l-atti u d-dokumenti l-ohra kollha;

Ikkunsidrat:

Illi fl-ewwel lok u qabel xejn ghandu jinghad li huma biss l-ewwel tliet talbiet li llum ghadhom konsistenti stante li t-talbiet l-ohra gew sorpassati bl-eventi u m'ghandhomx aktar valur. Addizjonalment jinghad ukoll li mill-atturi kollha li originarjament ipproponew il-kawza huwa biss l-

attur Emanuel Camilleri li ghadu jippersegwitha stante rinunzja ghall-azzjoni tal-atturi l-ohra kollha.

Il-kawza ghalhekk fl-istat taghha attwali hija wahda fejn l-attur rimanenti qieghed jirreklama danni kontra l-konvenut *sic et simpliciter*.

Illi l-fatti li taw lok ghall-kawza huma spjegati b’mod mill-aktar lucidu u ezawrjenti mill-perit arkitett nominat fil-kawza, l-AIC Albert Fenech, fir-relazzjoni tieghu (folio 208 et seq). Sintetikament il-fatti huma: li in segwitu ghal ‘scheme’ approvata mill-awtoritajiet, l-attur kien xtara, fis-sena 1966, plot adjacenti ghal dik mixtrija mill-konvenut li kienet kantuniera tat-triq progettata, illum iffurmata u imsejha Triq Piju Cellini, in-Nadur, Ghawdex. L-iskema approvata kienet tikkontempla li l-bini, fuq kull naha, jkollu ‘front garden’. Jirrizulta li appena l-attur inhariglu l-permess hu ssokta jizviluppa l-art tieghu u fil-fatt tella’ skantinat u garaxx. Sa dan l-istadju l-plot tal-konvenut kienet ghadha vojta u l-attur kien jisserva milli jghaddi minn fuqha, bl-ingenji u materjal, biex jaccedi u jizviluppa l-art tieghu. Gara izda li meta l-attur lesta din il-fazi ta’ zvilupp u intraprenda biex ikompli ma setax billi fl-intervall l-konvenut kien beda x-xoghol fuq l-art tieghu u l-access ghall-konvenut ma kienx ghadu jezisti minhabba li kien gie ffurmat il-parapett mahsub bhala ‘front garden’ mill-konvenut. Mill-konstatazzjonijiet li ghamel il-Perit Arkitett l-access gie ostakolat billi l-parapett kompla imblokka t-triq “li kienet ghada maghluqa bil-hitan madwar il-konfini ta’ proprjeta ta’ terzi”. Sussegwentement u precizament fis-sena 1978, allura sitt snin wara li kien gie prekluz lill-attur l-access ghall-plot tieghu, l-posizzjoni giet sblokkata meta giet espproprijata l-art tat-terzi, ghal-liema esproprijazzjoni ikkontribew kemm l-atturi, fin-numru originali, u kemm il-konvenut, u b’hekk giet iffurmata t-triq.

Illi huwa fatt, wkoll li jirrizulta mill-atti, li b’sentenza tal-Qorti ta’ l-Appell Kriminali moghtija fl-24 ta’ Gunju 1972, l-konvenut instab hati talli ghamel xoghol ta’ bini fit-triq de quo minghajr permess validu minghand il-Bord tal-Ippjanar tal-Bini billi dik il-Qorti kienet pjenament sodisfatta li, in kontravenzjoni ghall-permess lilu rilaxxjat

mill-Planning Area Permits Board, hu ma kienx wessa t-triq qabel beda jibni l-bini tal-'front garden'. Fil-fatt li gara hu li l-konvenut fil-waqt li ottempera ruhhu mal-ordni ta' dik il-Qorti u nehha l-imsemmi 'front garden' kien xorta wahda impedixxa l-access minn fuq l-art tieghu billi ghalaqa bil-hadid.

Illi l-abbli Perit Arkitett f'paragrafu 24 u 25 (folio 219 / 230 tal-process) jghid li biex jigi ottenut l-allinjament mehtieg, min jibni jrid jifforma nofs il-wisa' tat-triq gdida mhux biss tul il-faccata tal-bini tieghu, izda wkoll sa fejn din it-triq gdida taqbad ma' triq ezistenti pero' biss meta l-art fejn ser tigi ffurmata t-triq sa nofs il-wisa' taghha tkun ta' l-istess sid, jew ta' sidien differenti li jilhqu ftehim dwar l-iffurmar taghha. Izid imbaghad li f'kaz li l-art, jew parti minnha, fejn ser tigi ffurmata t-triq sa nofs il-wisa' taghha tkun ta' terzi, bhal fil-kaz in ezami, il-Gvern jista' jesproprija l-art mehtiega ghall-formazzjoni tat-triq, kif del resto jirrizulta li eventwalment gara f'dan il-kaz.

Illi fatturi ohra emergenti mill-provi u l-istess relazzjoni li din il-Qorti qisithom rilevanti huma is-segwenti:

1. li meta nhargu l-permessi (b'referenza ghall-permessi kollha inkluzi fl-iskema) nofs il-wisa' tat-triq kienet ghadha m'hijiex formata u kienet ghadha maghluqa b'hitan u proprjeta' ta' terzi – xhieda tal-AIC Joseph Mizzi folio 176;

2. li ghalkemm il-perit tekniku jistqarr (folio 221 para.27) li xi arrangament kien sar biex thalla jinbena l-bini minghajr 'front garden', meta kien progettat li jsir bl-imsemmi gnien, vigenti l-istess arragament, sakemm kienu jittiehdu l-passi mehtiega biex tigi esproprijata art ta' terzi ghall-formazzjoni tat-triq, minn imkien ma rrizulta dan l-arrangament; anzi skond ix-xhud Victor Scicluna (Technical Officer I tad-Dipartiment tax-Xoghlijiet - folio 194) l-allinjament tal-bini in kwistjoni gie spustjat 'il barra b'hames piedi u b'hekk jekk il-linja tal-'front garden' kienet tithalla kif kienet progettata, il-'front garden' kien ikun hames piedi flok ghaxar piedi. Ghalhekk, meta sar ghaxar

piedi, l-allinjament tat-triq tressaq ‘il barra b’hames piedi fuq fejn suppost saret it-triq.

3. li skond il-Perit Tekinku l-fatt ta’ l-ispostament ta’ l-‘isplay’ fil-kantuniera mal-plot tal-konvenut, ma kellu ebda effett fuq il-wisa’ tat-triq (folio 221);

4. li a para.30 (folio 222) jinghad li l-attur segwa l-allinjament li zamm il-konvenut, jew vice versa, u fforma ‘front garden’ ta’ tliet metri, bil-hames piedi diskrepanza fl-allinjament tat-triq;

5. li l-A.I.C Joseph Dimech (folio 194) xehed illi kemm l-attur kif ukoll il-konvenut, li taghhom it-tnejn kien il-perit, imxew fuq il-linja li tahom id-Dipartiment u l-istess ghamlu s-sidien l-ohra li nghatalhom l-istess allinjament u dan kompla biex ghalaq il-ftit spazju ezistenti bejn il-hajt madwar l-art ta’ terzi u l-‘front garden line’ tat-triq in kwistjoni li kienet ghad trid tinfetah (para 31 folio 223);

6. li meta inhareg l-allinjament relattat mal-permess tal-bini lill-konvenut dan hareg bil-‘front garden’;

Illi nghad dan ghalhekk il-kawza ghandha issib is-soluzzjoni logika taghha fuq jekk il-konvenut naqas li jifforma nofs il-wisa’ tat-triq kif kien tenut u stipulat bil-ligi. Issa f’dan il-kuntest hemm ukoll il-konferma tax-xhud l-Perit Joseph Mizzi, li kien l-engineer inkarigat fid-dipartiment, li xehed li l-konvenut ma kienx tenut li jifforma t-triq stante li l-art fejn kienet intiza li tigi formata t-triq ma kinitx tal-konvenut, liema fatt jirrizulta wisq car mill-konstatazzjonijiet tal-perit tekniku.

Illi ghalhekk jirrizulta lil dina l-Qorti li huwa proprju l-applikazzjoni tal-principju *“qui suo iure utitur non videtur iniuriam facere”* li ghandha tipprevali stante li jekk kien hemm xi nuqqas dan jahti ghalih l-attur u dawk li bhalu riedu jizviluppaw l-art taghhom dak iz-zmien. Ghaliex tghid x’tghid kellhom mezzi adegwati bil-ligi kif jottjenu l-access u minflok ezawrewhom ippretendew li jinqdew minn proprjeta’ tal-konvenut minghajr ma kellhom ebda dritt. Kwindi fil-konfront ta’ l-attur tapplika l-massima *“nemo*

suam turpitudinem alligere licet”. Il-konvenut, da parti tieghu, ezercita dritt li kellu.

Ghalhekk u inghad ‘il fuq espost fil-waqt li tiddikjara provediment ezawrit fil-konfront l-ahhar zewg talbiet attrici, tichad l-ewwel tliet talbiet tieghu bl-ispejjez.

--------------------------------TMIEM--------------------------------